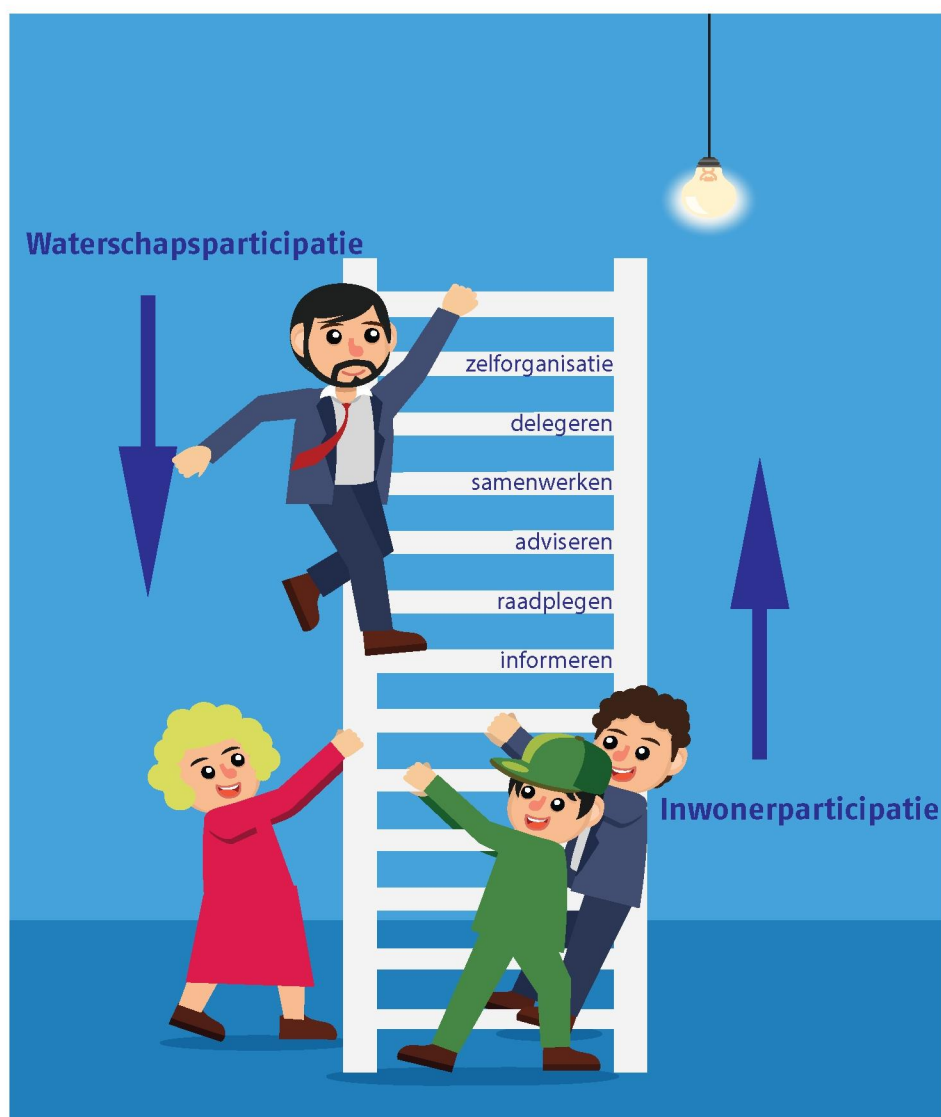

Participatieaanpak waterschap Brabantse Delta

#vanzelfsprekendsamen

Vastgesteld door het algemeen bestuur op 26 september 2018

Inhoud

Kern participatieaanpak	1
Waterschapsparticipatie.....	2
Werkwijze waterschapsparticipatie	3
Inwonerparticipatie.....	3
Werkwijze inwonerparticipatie.....	3
Lerende organisatie.....	4
Tabel 1: Participatieladder waterschap Brabantse Delta	4

Document: 18IT041348
Behandelend ambtenaar: L.L.P.A. Santbergen
Beleidsveldbeheerder: A. Meuleman
Portefeuillehouder: C.J.G.M. de Vet

Participatieaanpak waterschap Brabantse Delta

#vanzelfsprekendsamen

Iedereen die woont, werkt en recreëert in Midden- en West-Brabant heeft belang bij voldoende schoon en veilig water in een gezonde, aantrekkelijke leefomgeving. Klimaatverandering wordt in toenemende mate zichtbaar en voelbaar als te veel, te weinig of te vies water. De urgentie van het klimaatvraagstuk maakt het waterschap een vanzelfsprekende samenwerkingspartner voor inwoners, agrariërs, overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen en andere organisaties in Vlaanderen en Nederland. Samen met inwoners en ondernemers wil het waterschap op een duurzame, innovatieve en participatieve wijze de ambities uit het waterbeheerplan waarmaken. Om zo gezamenlijk te zorgen voor gezonde, veilige, klimaatbestendige watersystemen, een energieneutrale samenleving en een circulaire economie.

Kern participatieaanpak

Het waterschap is een uitnodigende overheid die vanuit een vanzelfsprekende 'ja, mits' grondhouding samenwerkt om maatschappelijke initiatieven te verbinden met activiteiten en kernopgaven van het waterschap. Centraal in de aanpak van het waterschap staat open, duidelijk, flexibel en omgevingsgericht samenwerken, waarbij we vertrouwen geven en sommige zaken durven overlaten aan anderen. Het waterschap neemt initiatieven niet over maar neemt daarbij een faciliterende houding aan.

Uitgangspunten participatieaanpak:

- Open houding
- Gebiedsgericht maatwerk (speelruimte Omgevingswet benutten)
- Onderscheid waterschaps- en inwonerparticipatie
- Participatieladder als instrument
- Verwachtingenmanagement
- Heldere communicatie

Onder participatie valt zowel het mogelijk maken van initiatieven van anderen ('waterschapsparticipatie') als de deelname van anderen aan de activiteiten van het waterschap ('inwonerparticipatie'). In de netwerksamenleving lopen deze twee vormen steeds meer in elkaar over. Bij elk initiatief dat zich aandient en bij de start van elk project of gebiedsproces maakt het waterschap met initiatiefnemer(s) en (beoogde) participanten bewuste afwegingen over het gewenste niveau van participatie, de aanpak en processpelregels. De participatieladder is daarbij een belangrijk instrument (figuur 1). Een zo hoog mogelijke trede op de participatieladder is geen doel op zich. De maatschappelijke opgave is steeds leidend.

Figuur 1: participatieladder waterschap Brabantse Delta

Waterschapsparticipatie

Bij waterschapsparticipatie faciliteert en versterkt het waterschap watergerelateerde initiatieven van anderen zo optimaal mogelijk binnen de speelruimte die de uitvoering van de wettelijke kerntaken en de Omgevingswet biedt. Een particulier initiatief start op de hoogste trede (zelforganisatie). In beginsel wil het waterschap het (mede) mogelijk maken dat een watergerelateerd initiatief zo hoog mogelijk op de participatieladder blijft en niet verder afdaalt dan wettelijk gezien noodzakelijk is. De beslissingsbevoegdheid ligt in eerste instantie bij de initiatiefnemer. De faciliterende rol vraagt om extra tijd en ruimte voor waterschapsmedewerkers aan de voorkant van een proces. Deze investering vertaalt zich terug als maatschappelijke meerwaarde.

Werkwijze waterschapsparticipatie

1. Elke waterschapsmedewerker staat open voor watergerelateerde initiatieven van inwoners en ondernemers en gaat een eerste verkennend gesprek met een initiatiefnemer aan.
2. Elke waterschapsmedewerker kan vervolgens een team medewerkers bij elkaar roepen om het initiatief gezamenlijk nader te verkennen op kansen, risico's en uitvoerbaarheid.
3. Elk binnenkomend initiatief wordt gemeld bij de gebiedsadviseur. Ook de bestuurlijk portefeuillehouder wordt geïnformeerd.
4. Het waterschap maakt een heldere afspraak met de initiatiefnemer over de termijn waarop we kunnen aangeven of en onder welke (rand)voorwaarden we aanhaken op het initiatief.
5. Als het waterschap betrokken blijft, wordt met de initiatiefnemer afgesproken wie wat doet en wat het waterschap kan leveren (expertise, materieel en/of financiële bijdrage). Als niet wordt ingaan op een verzoek, wordt dit uitgelegd.
6. De initiatiefnemer en het waterschap bepalen samen het gewenste participatieniveau (zie figuur 1 en toelichting in bijlage) en laten dit (bestuurlijk) vaststellen.
7. De gezamenlijke afspraken kunnen bijvoorbeeld vastgelegd worden in een intentieverklaring, samenwerkingsovereenkomst of verslag. Het waterschap legt de (rand)voorwaarden vanuit de wettelijke kerntaken duidelijk vast en maakt heldere afspraken over gezamenlijke communicatie en omgevingsmanagement.
8. Het waterschap evalueert tussentijds en aan het einde om samen met de initiatiefnemer te leren voor andere initiatieven.

Voor financiële ondersteuning van watergerelateerde initiatieven neemt het waterschap deel aan Brabantbrede stimulerings- en subsidie-regelingen waaronder het Buurtnatuur- en Buurtwaterfonds Noord-Brabant en de regeling Schoolpleinen van de Toekomst. Waar nodig zet het waterschap zijn expertise in voor ondersteuning in de aanvraagprocedures.

Inwonerparticipatie

Bij inwonerparticipatie vertrekt het waterschap onderaan de ladder (informeren) en kijkt dan hoe hoog de ladder beklommen kan worden. Als grondhouding zet het waterschap daarbij in op een verantwoord (in relatie tot uitvoering van de kerntaken), maximaal niveau van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De beslissingsbevoegdheid ligt in eerste instantie bij het waterschap. Zo is het voldoen aan harde waterveiligheidsnormen een primaire verantwoordelijkheid van het waterschap waaraan geen concessies kunnen worden gedaan. De maatschappelijke en economische gevolgen van een eventuele overstrooming zijn daarvoor te groot. In een gebiedsontwikkelingsproces brengt het waterschap de randvoorwaarden en het voorkeursalternatief voor waterveiligheid in. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen in dat proces meedenken/adviseren over de ruimtelijke inpassing en maatschappelijk gebruik en beheer van de vereiste waterveiligheidsinfrastructuur.

Werkwijze inwonerparticipatie

1. Bij alle projecten en gebiedsprocessen richt het waterschap zich op een integrale, samenhangende aanpak van de wateropgaven. Ter voorbereiding op gesprekken met mogelijke participanten bepalen we de harde eisen voor de wateropgaven ('must haves'). We inventariseren de wensen binnen de gebiedsontwikkeling ('nice to haves').
2. We gaan open het gesprek aan over kansen om maatschappelijke en ruimtelijke wensen en ontwikkelingen te combineren met de wateropgaven ('meekoppelkansen'). Waar mogelijk stimuleren we de uitvoering van inrichting, beheer en onderhoud door inwoners, ondernemers of organisaties.
3. Bij de start van een gebiedsproces of project stemt het waterschap de participatieambitie, aanpak en spelregels af met de participanten. Hierbij hanteren we de participatieladder (zie figuur 1 en toelichting in bijlage). Door hierover aan de voorkant het gesprek te voeren, maken we expliciet wat anderen van het waterschap mogen verwachten en andersom.
4. Het waterschap scant vooraf en gedurende het proces de omgeving en de belanghebbenden (DNA van een gebied of stad, bestuurlijke en politieke cultuur, sentimenten, drijfveren, wensen, verwachtingen). We differentiëren de projectaanpak naar doelgroepen en waar mogelijk en zinvol naar leefstijlen.
5. De gezamenlijke afspraken worden bestuurlijk vastgesteld en helder vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld in een intentieverklaring, samenwerkingsovereenkomst of verslag. De (rand)voorwaarden en afwegingscriteria worden eenduidig en begrijpelijk vastgelegd en er worden heldere afspraken over gezamenlijke communicatie gemaakt. Ook de tijd en ruimte voor het verkennen en uitwerken van 'meekoppelkansen' en 'joint fact-finding' worden helder vastgelegd. De betrokken overheden zorgen voor onderling afgestemde besluitvormingsprocedures. Waar nodig kunnen bestuurlijke time-out momenten ingebouwd worden.
6. Het waterschap evalueert tussentijds en aan het einde om samen met de participerende inwoners, ondernemers en organisaties te leren voor andere initiatieven.

Lerende organisatie

Het waterschap is een permanent lerende organisatie. Er is immers geen blauwdruk te geven voor een succesvol participatief proces. We versterken het lerend vermogen van de organisatie door interne en externe evaluaties, het organiseren van gesprekken tussen bestuurders, medewerkers, initiatiefnemers en participanten en deelname aan lerende praktijkgemeenschappen ('communities of practice'). Het waterschap wisselt ervaringen uit met andere waterschappen en overheden, bijvoorbeeld in de Noord-Brabantse Waterschapsbond. We dragen onze ervaringen (successen en mislukkingen) uit en bieden uitdagende stage- en afstudeeronderwerpen aan studenten.

Tabel 1: Participatieladder waterschap Brabantse Delta

Intensiteit van betrokkenheid (van hoog naar laag)	Vorm van participatie en rolverdeling	Voorbeelden
Zelfrealisatie	Waterschapsparticipatie: Een inwoner of ondernemer of een groep inwoners en/of ondernemers of een maatschappelijke organisatie neemt een initiatief dat de taken/activiteiten van het waterschap raakt. De beslissingsbevoegdheid/ verantwoordelijkheid ligt bij de initiatiefnemer(s). Het waterschap heeft de volgende opties: (1) niets doen, (2) erop aanhaken met eigen activiteiten, (3) stimuleren.	Een energiecoöperatie wil zonenergie opwekken en vraagt het waterschap of het gebruik kan maken van een van zijn terreinen.
Delegeren (*in de literatuur vaak coproductie genoemd)	Waterschapsparticipatie: Een initiatiefnemer vraagt het waterschap om een (deel)project uit te voeren, passend binnen zijn doelen en randvoorwaarden. Het waterschap is meebeslisser/ uitvoerder. Inwonerparticipatie: Het waterschap stelt randvoorwaarden vast voor het uitvoeren van waterbeheeractiviteiten door een particulier of organisatie. De particulier of organisatie is meebeslisser/uitvoerder.	Een agrarische natuurverenging richt een ecologische verbindingszone in en beheert en onderhoudt deze.
Samenwerken (*in de literatuur vaak een vorm van coproductie genoemd)	Het waterschap en inwoners, ondernemers en/of maatschappelijke organisaties zijn samenwerkingspartner op basis van gelijkwaardigheid. Vanuit een gezamenlijk overeengekomen agenda en samenwerkingsvorm wordt gewerkt aan oplossingsrichtingen. Samenwerkingspartners kunnen uiteenlopende bijdragen leveren (inzet van mensen, expertise, materieel en/of financiële middelen). De samenwerking kan onderdeel zijn van een waterschapsproject (inwonerparticipatie) of ontstaan uit een initiatief van een ander (waterschapsparticipatie).	Het waterschap investeert in het verminderen van wateroverlast in het landelijk gebied in ruil voor de inrichting, beheer en onderhoud van een aantal kilometers ecologische verbindingszone door agrarische ondernemers.
Adviseren	Waterschapsparticipatie: Een initiatiefnemer vraagt het waterschap om advies en neemt dit wel of niet over. Inwonerparticipatie: Particulieren en organisaties mogen problemen, kansen en oplossingsrichtingen aandragen in een waterschapsproject. Het bestuur bepaalt het beleid en de gespreksagenda. Het waterschap neemt de adviezen over of wijkt hiervan beargumenteerd af.	Inwoners en ondernemers nemen deel aan dijkinspiratieteams voor verbetering van regionale keringen.
Raadplegen	Het waterschap stelt zelf een beheer- of projectplan of een vergunningstekst op en legt dit ter consultatie (formeel en/of informeel) voor aan de maatschappij. Particulieren en organisaties zijn geconsulteerde gesprekspartners. Het waterschap bepaalt in hoeverre zienswijzen worden overgenomen. In de regel gaat het hier om wettelijk vastgestelde inspraakprocedures en niet om actieve participatie.	Het waterschap legt het ontwerp waterbeheerplan, een projectplan voor een beekherstelproject of een ontwerp vergunning ter inzage.
Informerende	Het waterschap voert vastgesteld beleid uit en verschaft hierover (gevraagd en ongevraagd) informatie. Particulieren en organisaties zijn doelgroep van onderzoek/voorlichting maar geven zelf geen input.	Het waterschap informeert over het handhaven van afgegeven vergunningen.

Participatieaanpak waterschap Brabantse Delta

open
houding

verwachtingenmanagement

heldere
communicatie

Waterschapsparticipatie

1. Open gesprek met initiatiefnemer
2. Interne verkenning met team
3. Melding gebiedsadviseur/bestuurder
4. Afspraak reactietermijn
5. Besluit deelname, wie doet wat
6. Participatieniveau vaststellen
7. Afspraken vastleggen
8. Evalueren en leren

zelforganisatie

delegeren

samenwerken

adviseren

raadplegen

informer

Inwonerparticipatie

1. Eisen waterschap en wensen
omgeving bepalen
2. Open gesprek over
meekoppelkansen
3. Participatieniveau vaststellen
4. Doelgroepgerichte projectaanpak
5. Afspraken vastleggen
6. Evalueren en leren

#vanzelfsprekendsamen

Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta zorgt voor veilige dijken en kades, zuivert rioolwater, verbetert en bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelt de hoogte van het water in Midden- en West-Brabant. Bij de uitvoering van deze taken werken wij samen met inwoners, agrariërs, bedrijven en anderen. Hierbij houden we rekening met de belangen van de samenleving en bereiden ons voor op toekomstige ontwikkelingen.

www.facebook.com/brabantsedelta

www.twitter.com/brabantsedelta

www.linkedin.com/company/waterschap-brabantse-delta